

Література:

1. Профілактика злочинів : підручник / О. М. Джужа та ін. ; за заг. ред. О. М. Джужі. – Київ : Атіка, 2011. 720 с.
2. Копотун І. М. Запобігання надзвичайним подіям кримінального характеру в пенітенціарних установах Російської імперії. *Публічне право*. 2017. № 2 (10). С. 173–181.
3. Копотун І. М. Наукові засади визначення факторів, що обумовлюють виникнення у кримінально-виконавчих установах надзвичайних подій кримінального характеру. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені короля Данила Галицького*. 2013. № 7. С. 229–236.
4. Копотун І.М. Загальна характеристика та види надзвичайних подій кримінального характеру в кримінально-виконавчих установах. *Збірник «Наше право»*. 2013. № 4. С. 109–114.

СТАТЕВІ ЗНОСИНИ З ОСОБОЮ, ЯКА НЕ ДОСЯГЛА ШІСТНАДЦЯТИРІЧНОГО ВІКУ: ДЕЯКІ АСПЕКТИ

Куцір Н. С.

*студентка 3 курсу юридичного факультету
Львівського державного університету внутрішніх справ
м. Львів, Україна*

На сьогоднішній час найбільша увага приділяється кримінальним правопорушенням проти статевої свободи і статевої недоторканості дітей, адже саме ці кримінальні правопорушення викликають найбільше обурення в громадськості, становлять підвищену суспільну небезпеку, порушують подальший нормальний фізичний і психічний розвиток потерпілих дітей.

Не можна прирівнювати дитину з дорослою людиною, як у фізичних, так і правових аспектах. Діти – це особлива соціально-демографічна група населення, яка має свої специфічні потреби, інтереси та права, але не володіє достатньою спроможністю відстоювати і захищати їх перед суспільством [1, с. 180].

Статева злочинність являє собою сукупність кримінальних правопорушень, спрямованих проти статевої свободи і статевої недоторканості особи, які вчиняються із застосуванням насильства або з використанням безпорадного стану особи та з метою задоволення сексуальної потреби природним чи неприродним способом.

Під статевою свободою слід розуміти право особи самостійно обирати собі партнера для сексуального спілкування, форму такого спілкування і не допускати у цій сфері будь-якого примусу. Доросла і психічно здорова людина сама визначає, з ким і в який спосіб вона задовольнятиме свої сексуальні потреби [2, с. 7].

Статева недоторканість полягає у забороні будь-якого неправомірного втручання у сферу статевої відносин малолітньої або неповнолітньої особи [3, с. 98].

Щодо статевої злочинів проти потерпілої особи, яка не досягла чотирнадцяти років труднощів не виникає, адже не залежно від добровільної згоди потерпілого, а також без врахування того, хто був ініціатором таких статевої стосунків, дії винного слід кваліфікувати за ч. 4 ст. 152 або ч. 4 ст. 153 КК України. Це пояснюється тим, що малолітня особа не володіє статевою свободою.

Більш дискусійним є питання про статевої зносини з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку, тобто потерпілий досяг чотирнадцяти років, але ще не досяг шістнадцятирічного віку. Дане обговорення було викликане змінами, які були внесені до ст. 155 КК України Законом України від 14 березня 2018 р. № 2334-VIII.

Насамперед такі зносини мають добровільний характер, тобто здійснюються без застосування фізичного насильства, погрози його застосування й використання безпорадного стану потерпілої особи, хоча така добровільність прямо в диспозиції ст. 155 КК України не закріплена.

Згідно з попередньою редакцією ст. 155 КК потерпілою від злочину, передбаченого цією статтею, визнавалась особа жіночої або чоловічої статі, яка не досягла статевої зрілості. З одного боку, вжите в тексті КК поняття статевої незрілого стану дозволяло врахувати стан індивідуального розвитку конкретного потерпілого, проте, з іншого, створювало небезпеку об'єктивного інкримінування, адже встановлення статевої зрілості шляхом проведення судово-медичної експертизи ускладнювало (щоб не сказати – унеможлиблювало) усвідомлення винуватою особою цієї ознаки потерпілого. Результати відповідного судово-медичного обстеження: особа не досягла статевої зрілості і не може здійснювати статевої акти; особа не досягла статевої зрілості, але може здійснювати статевої акти; особа досягла статевої зрілості повністю [2, с. 69].

Статева зрілість – це стан організму, що характеризується загальним фізичним розвитком та морфо функціональним станом статевої органів, який дає змогу людині без шкоди для здоров'я здійснювати статевої функції [4; с. 72].

Встановлення законодавцем саме шістнадцятирічного віку пояснюється тим, що такий вік особи є найменш суперечливим, адже за статистичними показниками початок сексуального життя у такому віці вже не шкодить фізичному, психічному та соціальному розвитку дитини. Проте, за час, коли ще проводили судово-медичну експертизу з метою з'ясування чи досягла потерпіла особа статевої зрілості, практика показувала дещо інші результати. Не часто, але траплялися випадки, коли ще і у сімнадцятирічному віці особа не досягала статевої зрілості. Також у більшості судово-медичних експертиз статева зрілість не підтверджується взагалі.

Невипадково, законодавець деяких країн, зокрема у КК Нігерії встановлює вікові обмеження щодо сексуальної згоди, і будь-які інтимні стосунки з людиною, яка не досягла вісімнадцятирічного віку (ст. 223) [5].

Аналогічний, що і в КК Нігерії, вік згоди на секс законодавець закріплює і в ст. 375 КК Індії. Так, за КК Індії однією із обставин, коли особа буде підлягати кримінальній відповідальності за зґвалтування є згода чи незгода потерпілої особи, яка не досягла вісімнадцятирічного віку [6].

Доцільно було б запозичити досвід таких країн як Нігерія та Індія, зокрема, у частині згоди на секс дітей які не досягли 18 віку. Це пояснюється тим, що досягнення статевої зрілості не означає одночасну психологічну готовність до сексуальних відносин чи здатність повністю усвідомлювати свої дії і їхні наслідки.

Вважається, що сексуальна спрямованість психіки підлітка є небажаною: раннє статеве життя, штучно стимулюючи статеву потребу, не лише загострює ризик настання відповідних захворювань (у т. ч. венеричних) і абортів, а й перешкоджає нормальному дозріванню психосексуальної індивідуальності, відволікає увагу від досягнення соціально важливих цілей (отримання освіти, вибір професії тощо), породжує психологічні проблеми – робить підлітків цинічними, безсоромними, не здатними розуміти глибокі почуття, що може негативним чином вплинути на майбутнє сімейне життя підростаючого покоління [2, с. 68].

Передчасний початок статевого життя завдає дитині значної фізичної шкоди, оскільки її організм ще не підготовлений до статевих зносин, до такого навантаження і тих наслідків, які з цього випливають.

У результаті проведеного дослідження, варто зазначити, що природні та неприродні статеві зносини з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку, вчинені повнолітньою особою, – мали би рахуватися зґвалтуванням, а все решта, – сексуальне насильство. Адже

Сімейний кодекс України встановлюючи шлюбний вік 18 років, офіційно дає «дозвіл» на сексуальні стосунки.

ст. 18 Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, ратифікована Україною 20 червня 2012 року ставить вимогу до визначення кожною Стороною віку, до досягнення якого забороняється займатися діяльністю сексуального характеру з дитиною. Аналіз кримінального законодавства щодо сексуальних зносин з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку, дає підстави для висновку про необхідність подальших вдосконалення норм Кримінального кодексу України.

Література:

1. Бандурка І. О. Об'єкт посягання в злочинах проти прав та свобод дитини. Публічне право. № 3 (19). 2015. С. 180-185.

2. Дудоров О. О. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (основні положення кримінально-правової характеристики): практичний poradnik. Северодонецьк: ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка: 2018. 92 с.

3. Воскресенська І. В. Об'єкт злочину при примушуванні до вступу у статевий зв'язок. Право. № 3. 2015. С. 96-102.

4. Герасименко О. І. Словник-довідник термінів судової медицини. Київ. 2002. 482 с.

5. Criminal Code Act. Chapter 77. Laws of the Federation of Nigeria 1990. URL: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/ng/ng025en.pdf>.

6. The Indian penal code. URL: <http://legislative.gov.in/sites/default/files/A1860-45.pdf>.

ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ЗАСУДЖЕНИМИ ЗАБОРОНЕНИХ ПРЕДМЕТІВ ДЛЯ ВЧИНЕННЯ НОВИХ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ COVID-19

Махніцька К. Г.

*аспірант кафедри кримінального права і правосуддя
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янука
м. Рівне, Україна*

У цілому, якщо узагальнити дані про об'єкти посягань та жертви кримінальних правопорушень, що вчиняються у місцях позбавлення волі в умовах «пандемії» та були пов'язані з використанням